СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LV. Ч. 209. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, вівторок, 9-го вересня 1947. No. 209. JERSEY CITY and NEW YORK, Tuesday, September 9, 1947. VOL. LV.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧ. ДЕРЖ. АМЕРИКИ ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗАКОРДОНОМ Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. 4-0807 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS IN THE U. S. of AMERICA FIVE CENTS ELSEWHERE

ПРЕЗИДЕНТ ТРУМАН ВИЇХАВ ДОМІВ З РІО ДЕ ЖАНЕЙРО

З чердака американського военного корабля Мизури, 7 вересня. — У неділю пополудні президент Гері С. Труман, його родина і його оточення залишили дальшу участь в святі 125 літньої річниці незалежности Бразилії і почали поворот до Злучених Держав. Президент дав наказ, щоб по дорозі не вступати до ніякої посілости Злучених Держав, а їхати просто домів. Корабель Мизури має приїхати до пристані Норфолк у Вирджінії 19 вересня, а звідси пуститься в дальшу дорогу яхтом до Вашингтону.

Побут президента у Бразилії зараховують до найбільших дипломатичних успіхів. Після своєї промови на закінчення Між-американської Конференції в Ріо він виголосив ще одну політичну промову на спільнім засіданні обох палат бразилійського конгресу в пятницю 5 вересня. У промові зазначив президент приязне відношення Злучених Держав до Бразилії, пригадуючи, що Злучені Держави перші признали незалежність Бразилії після пірвання її звязків з Португалією перед 125 роками. Дальше Труман впевнив Бразилію, що Америка не забуде її як свого приятеля з часів війни і пригадав на конечність підтримки Европи всіми американськими державами. Президент сказав теж, що Злучені Держави вважайть за свій головний обовязок у заграничній політиці піддержати Обєднані Держави і що від Злучених Держав і Бразилії для О.Д. залежить у великій мірі свобода й життя мільйонів людей, які попадають в розпуку.

Після промови в конгресі Труман взяв участь у святочнім обіді уладженім бразилійським президентом Дутрою, а в суботу приймав Труман Дутру бенкетом в американській амбасаді. В суботу 6 вересня їхав президент Труман на відвідини бразилійського банкира Фонтеса в гористій околиці коло Ріо, а по дорозі його авто пішло затоки над великою пропастю коло шляху. Авто стануло на дві стопі від пропасти і крім перестраху президентового оточення ніхто не зазнав ніякої шкоди. У неділю рано президент Труман взяв участь у святі незалежности, одначе ця участь була коротка і Труман опісля подався разом з жінкою й дочкою Мартою та оточенням на военний корабель, щоб ним пуститися в подорож до Злучених Держав.

СКЛИКАННЯ КОНГРЕСУ ЗАЛЕЖИТЬ ВІД ПРЕЗИДЕНТА

Вашинґтон. — Відповідальність за скликання конгресу спадає на президента Трумана, як про це висловився голова сенатської комісії закордонних відносин Артур Ванденберґ. Він пояснив цю заяву тим, що, коли б президент скликав надзвичайне засідання конгресу в справі допомоги Европі, то мусів би подати до відома конгресу причини такого кроку, не закриваючи ніяких фактів. Конгрес не схоче тепер „підписувати порожних чеків", як це було в минулому, а мусить дістати всі потрібні інформації, які лише має Білий Дім.

ШУШНІҐ В АМЕРИЦІ

Ню Йорк. — Д-р Курт Шушніґ, бувший австрійський канцлер, який довів до дружніх відносин між Італією й Австрією за часів Мусолінія, приїхав до Америки італійським кораблем Сатурнія, разом з жінкою й дочкою. Він каже, що вважає себе за біженця й тому хоче зажити спокійним життям в Америці. Він хоче поселитися в Брукліні, де його жінка має рідню.

ЖИДИ ВИДАЛИ 105 МІЛЬЙОНІВ, ЗБИРАЮТЬ НОВИХ 170 МІЛЬЙОНІВ

Ню Йорк: — Жидівські агенції, які діють під спільним іменем Юнайтед Джуїш Апіл, видали за минулий рік $105,000,000 на допомогову акцію, а на біжучий рік мають призбирати на цю ціль $170,000,000. Про це говорив голова комітету жидівської кампанії, Генрі Морґентав, при отворенні конференції 1,000 жидівських громад зо Злучених Держав, зібраних у готелі Астор в Ню Йорку в суботу 6 вересня. Він сказав, що положення жидів в Европі цього року є гірше ніж було перед двома роками. Голова імігрантських справ Розенвалд заявив, що річно прибуває 25,000 жидів до Злучених Держав і ними треба теж зайнятися. Саме тому треба тепер більше грошей на допомогову акцію, твердив Розенвалд.

ПОХАТНИЙ ПРОДАВЕЦЬ ОВОЧІВ ДАРУВАВ МІЛЬЙОН НА БІБЛІОТЕКУ

Бостон. — Загадочний 84-літній мільйонер, який колись продавав по одному центі овочі, розносячи їх від хати до хати ,дарував прилюдній бібліотеці Бостону мільйон долярів, коли ця бібліотека розпочала кампанію за призбирання вивінування у висоті трьох мільйонів. Добродієм є Джан Деферарі, син італійського імігранта. Він сказав, що дає ці гроші з вдячности за те, що вичитував в бібліотеці книжки, які дали йому спромову найти відповідну освіту. Маєтку доробився Деферарі на продажу цінних паперів.

Українська Повстанська Армія в боротьбі

НАМАГАННЯ ПРОБИТИСЯ ЧЕРЕЗ ЧЕХОСЛОВАЧЧИНУ В АМЕРИКАНСЬКУ ЗОНУ АВСТРІЇ. ЧЕХИ ПОВІДОМЛЯЮТЬ ПРО ПОЛОНЕННЯ ОДНОГО З ПРОВІДНИКІВ У.П.А., БУРЛЯКА.

Ню Йорк Таймс, у виданні з 6-го вересня, пише у власній кореспонденції з Праги: Один з провідників Бандерівських загонів, українець іменем Бурляк, був вкінці зловлений офіцерами резерви чехословацької армії та державної поліції, після довгої нагінки в горах Татрах, біля міста Урутки, Словаччина. Рішені на все, бездомні люди, що належать до бандерівських загонів, які боряться проти росіянів, намагалися від закінчення війни пробитися до американської зони. Минулого року поодинокі групи перейшли кордон з Польщі до східної Словаччини, оминаючи оселі. В останніх тижнях вони продерлися аж до центральної Моравії, недалеко від столиці, Брюн. Від тижнів чехословацькій пресі не дозволялося публікувати відомості про Бандерівський рух. Але ці заходи тільки збільшили поголоски на цю тему серед населення. Деякі особи шептали про тисячі повстанців. Проте вважається, що число сильно перебільшене. Офіціяльні кола вважають, що в Чехословаччині ніколи не було більше, ніж 400 українських повстанців, розбитих на малі групи.

Головним випадом з Польщі є дике пасмо гір Татрів, що тягнуться на південь. В намаганні пробитися до американської зони Австрії, повстанці групами пробиваються на південь, опісля на захід. Поодинокі групи є добре забезпечені американськими і польськими грішми. Багато селян, які ставили опір повстанцям, були вбиті. Проте, найбільше публичних коментарів викликало домагання зброї з боку бувших словацьких партизанів, з метою „очистити країну". Хоча словацький партизанський рух під час німецької окупації не мав політичного характеру, то сьогодні він є під проводом комуністів — закінчує свою інформацію Ню Йорк Таймс.

БОРОТЬБА УКРАЇНИ ПРОТИ БОЛЬШЕВИЗМУ РЯТУЄ СВІТ ВІД ВІЙНИ. ІНТЕРЕСНІ СПОСТЕРЕЖЕННЯ Г. В. БОЛДВИНА В МАГАЗИНІ Н. Й. Т.

Ню Йорк, 7. вересня. — Відомий американський публіцист Гансон Вайтман Болдвин заторкує в сьогоднішньому ілюстрованому магазині Ню Йорк Таймсу інтересну й актуальну проблему загрози війни між Злученими Державами і Советським Союзом. Болдвин не бачить цеї загрози вже сьогодні і її виключають однаково американська могутність, як і советська слабість. На це автор наводить цілий ряд порівнань між американським та советським военними потенціялами, до яких належить головно розвиток і спроможність американської індустрії в порівнанні зі советським назадництвом та господарською руїною, спричиненою ще війною. До советських слабостей, які виключають безпосередню загрозу нової світової війни, згл. советської агресії, автор зараховує „розбіжність думок" українського народу. Він пише дослівно: Росія зазнала жахливих руйнацій під час війни і вона ще в жодному разі не відбудована. Деякі з її народів зазнають великих недостач, а Україна, Крим та деякі інші виказують наявність розбіжних (дісседент) елементів". У висновку автор виключає можливість, щоби Советський Союз важився на війну протягом найблищих пятьох років, бо в тому часі „вислід війни з Росією був би такий певний, як все людське є певне: Росія війну програла б".

ВИХВАТКА СТАЛІНА ПРОТИ АМЕРИКИ З НАГОДИ 800-РІЧЧЯ МОСКВИ. ЧЕРВОНИЙ ЦАР ЗАКИДУЄ АМЕРИКАНСЬКИМ „ІМПЕРІЯЛІСТАМ" ЗМАГАННЯ ДО ВІЙНИ

Москва, 7. вересня. (Ройтер). — Хоча в цілому Советському Союзі народи переживають найбільшу нужду, червоні володарі в Кремлі влаштували сьогодні для себе коштом біля сто мільйонів рублів велике святкування з нагоди 800 річчя заложення Москви. Стріляли з гармат і пускали штучні вогні, а Сталін виголосив промову і хоча він не назвав Америки по іменні, проте всім було ясно, що його виступ був звернений проти Америки. Навязуючи до ювілею, Сталін твердив, що сьогодні всі „миролюбні народи з надією дивляться на Москву, як столицю великої миролюбної потуги та могутнє забороло миру". Сталін дальше твердив, що Москва досі завжди була „авангардом боротьби за тривкий мир та дружбу між народоми, авангардом в боротьбі проти підпалювачів нової війни". „Для імперіялістів — продовжував свою промову Сталін — війна є завжди найбільш поплатним ділом. Нічого дивного, що агенти імперіялізму в такий, чи інший спосіб намагаються спровокувати нову війну".

ПАПА ВЗИВАЄ ДО БОРОТЬБИ ПРОТИ ВОРОГІВ ЦЕРКВИ.

Рим, 7. вересня. — Сьогодні, на закінчення трьох-денних святкувань 25-річчя т. зв. Католицької Акції, папа Пій XII. виступив з промовою, взиваючи ввесь християнський світ до боротьби проти ворогів церкви та християнської моралі. Промова Папи була виразно звернена проти Советського Союзу та большевизму взагалі. Теперішня хвилина — говорив Папа — є незвичайно важка і боротьба мусить зачатися негайно. Світ поділений на „два табори, противорічні щодо релігії і моралі". Взиваючи до соціяльної справедливости та відновлення духового життя на базі моральних християнських засад, Папа звернув увагу на цю безпосередню загрозу для людства і його культурних надбань, яку творить комуністичний світогляд. Промови Папи слухало понад 100,000 людей і на його запитання: „час відпочинку і планування вже пройшов; настав час діяння. Чи ви готові?" — маса народу відповіла одним грімким „Так".

ЗЛУЧЕНІ ДЕРЖАВИ ВІДСТУПИЛИ ВІД ПЛЯНУ КОНФЕРЕНЦІЇ В СПРАВІ КОРЕЇ.

Вашингтон. — З департаменту стейту оприлюднюють, що плянована конференція Чотирьох Потуг в справі Кореї не має виглядів на здійснення. Оцю оповістку подано до прилюдного відома після того, як советське радіо подало згадку, що Совети відкинули запрошення Злучених Держав вислати делегата до Вашингтону в цій справі. Урядовці з департаменту стейту пояснюють, що нема потреби відбувати конференцію, скликану на понеділок, 8. вересня, коли Росія відмовляється брати в ній участь.

АМЕРИКА ПРИГОТОВИЛА НАЧЕРК МІЖНАРОДНОГО ДОГОВОРУ ПРО СВОБОДУ ПРЕСИ Й ІНФОРМАЦІЙ.

Вашингтон. — Департамент стейту оприлюднив начерк міжнародного договору про свободу преси й інформацій, випрацьованого на підставі вказівок видавця Шікаго Трибюн, Ричарда Дж. Фінегата. Договір мусить бути наперед прийнятий конгресом.

СОВЕТСЬКЕ ЗБІЖЖЯ ДЛЯ ПОЛЬЩІ.

Париж, 7. вересня. — З Варшави повідомлено, що польський і советський уряди заключили договір, на підставі якого Советський Союз має доставити Польщі 300,000 тон збіжжя до кінця цего року, з того 160,000 тон жита, 100,000 тон пшениці і 40,00 тон ячменю. У висліді польський збіжевий дефіцит в цьому році зменшиться до дальших 300,000 тон.

ПОЛІТИЧНИЙ ПРОЦЕС В КРАКОВІ. ПРОКУРАТОР ДОМАГАЄТЬСЯ КАРИ СМЕРТИ ДЛЯ 10 ВОРОГІВ КОМУНІЗМУ

Варшава, 7. вересня. — В Кракові вже добігає до кінця великий політичний процес, влаштований комуністичним варшавським урядом з метою скомпромітувати проти-комуністичне Польське Строніцтво Людове. На лаві підсудних є 17 обвинувачених „за шпигунство" в користь Америки. Після закінчення переслухання обвинувачених і „свідків", прокуратор виголосив промову, атакуючи Злучені Держави Америки, мовляв, Америка відплачує Польщі за жертви Косьцюшки і Пулаского, організуючи свою шпигунську сітку в тій країні. Для 10 обвинувачених прокуратор домагався кари смерти, а для сімох кари від 15 років до досмертної тюрми.

НОВИЙ КОАЛІЦІЙНИЙ УРЯД ГРЕЦІЇ

Великий успіх американської дипломатії.

Атени, Греція, 7 вересня. Сьогодні тут заприсяжено новий коаліційний уряд Греції, створений провідником ліберальної партії, премієром Темістоклем Софолісом. В склад нового уряду входить 11 міністрів з ліберальної партії та 14 з популістів. Король доручив Софолісові створити новий уряд після того, як створений перед двома тижнями однопартійний уряд популістів з премієром Цальдарісом, подався у відставку. Попередній премієр Цальдаріс є в новому уряді Софоліса заступником премієра та міністром закордонних справ. Створення нового коаліційного уряду в Греції, який охоплює всі протикомуністичні еленти та сам має гострий проти-комуністичний характер, вважається великим успіхом американської дипломатії та матиме велике значення для впорядкування внутрішніх грецьких відносин. Сподіються, що одним з перших актів нового уряду буде проголошення генеральної амнестії для всіх партизанів, які добровільно зложать зброю.

ЕВРОПЕЙСЬКИЙ ДЕФІЦИТ ВИНОСИТЬ 20 БІЛЬЙОНІВ ДОЛЯРІВ

Париж, 7 вересня. Парижська Канференція Европейської Співпраці продовжує свої наради в справі відбудови Европи при американській допомозі, згідно з пляном Маршала. Найголовнішим завданням конференції є хвилево підготовити відповідне звідомлення для американського конгресу про европейські потреби і спроможності. Згідно з повідомленням з авторитетних кол конференції, господарський дефіцит в 16 західно-европейських країнах, які беруть участь в конференції та в Німеччині, обраховується на 20 більйонів долярів. В порівнанні з попередніми обчисленнями цю суму зменшено майже на одну третю частину.

ІТАЛІЙСЬКІ КОМУНІСТИ „ПРОГОЛОШУЮТЬ ВІЙНУ" УРЯДОВІ

Рим, 7 вересня. В цьому самому часі, як сотні тисяч римлян слухали промови Папи Пія XII-го, в якій він закликав до негайної боротьби проти погубної комуністичної ідеології, в місті Модена виступив з промовою комуністичний провідник Толіяті, проголошуючи війну урядові премієра де Ґаспері. Толіяті заявив, що він має до розпорядження 30,000 добре озброєних партизанів і він їх в кожній хвилині може використати до боротьби проти уряду, якщо цей не виявить своєї „демократичности" у відношенні до комуністів.

ПОСУХА ЗНИЩИЛА 20 ПРОЦЕНТІВ НІМЕЦЬКИХ ЖНИВ

Берлін, 7 вересня. (АП) — Харчове положення в Европі взагалі, а в Центральній зокрема ,натрапить в найблищому часі на нові трудноїщі, які повстали в наслідок посухи та слабих жнив. Американський командант в Німеччині, ген. Л. Д. Клей заявив, що посуха в американській зоні Німеччини знищила 20 до 30 процентів цьогорічних жнив.

ФРАНЦУЗЬКІ ЗАСТЕРЕЖЕННЯ ЩОДО ПРОДУКЦІЇ НІМЕЦЬКОГО ВУГІЛЛЯ

Берлін, 7 вересня. Завтра в головній кватирі британського військового управління в Німеччині має початися конференція американських, британських і французьких представників в справі збільшення продукції німецького вугілля в Рурщині. Сподіються, що Франція і тим разом видвигне цілий ряд застережень, подібно, як це зробила на конференції у Вашингтоні в справі загальної продукції німецької індустрії, бо власне вугілля було головною базою розвитку німецького военного потенціялу. Ген. де Ґоль зі свого боку виступив сьогодні в Байоні проти постанов конференції у Вашингтоні, які по його думці „противляться вітальним інтересам Франції".

ЖИДІВСЬКО-БРИТАНСЬКА ВІЙНА НЕРВІВ

Прихильники палестинських терористів у Франції планували повітряну атаку на Лондон. Арешти жидів у Франції. Поготівля в Лондоні.

Париж, 7 вересня. (АП) — Французькі власті заарештували 13 підозрілих осіб, включно з одним нюйорським рабіном, яких звязується з повідомленням про плановану жидівську повітряну атаку на Лондон. Британське міністерство авіяції повідомило, що у звязку з цим повітряна оборона британської столиці поробила відповідні заходи осторожности, які будуть продовжуватися відповідно до потреби. Вістка про пляновану атаку на Лондон викликала в Англії велике обурення серед населення, що з черги проявилося в різних проти-семітських виступах.

БРАТОВБИВЧА ВІЙНА В ІНДІЇ ПРОДОВЖУЄТЬСЯ

Ню Дельґі, Індія, 7 вересня. Після проголошення політичної незалежности Індії та її поділу на дві незалежні домінії, в країні, зі столицею Індії, Ню Дельґі, включно, прийшло знову до кривавих заворушень між музулманами і гіндусами. Багато осіб було вбитих і ще більше поранених.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодиноке число три центи.		Three cents a copy.	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Сіті і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$2.75
Число з понеділка (з англійською Частиною):		Monday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

КОМПРОМІСОВА РОЗВЯЗКА — НЕ ІДЕАЛЬНА, АЛЕ КОНЕЧНА

Цікаво й повчаючо слідкувати за різними голосами в справі розвязки палестинської проблеми. Спеціяльний Комітет Обєднаних Держав для Палестини заявився за поділ цеї країни на дві держави, жидівську та арабську, з певними обмеженнями і забезпекою меншин перед дискримінацією. Ці голоси, які чуємо по радіо, чи вичитуємо в часописах, згідні щодо одного: Пропозиція в справі Палестини не є досконала, навіть не є справедлива й нікого не вдоволить, бо жиди не дістають цього, чого домагаються, а арабам відбирають це, що вони хотіли б задержати.

Поділ Палестини, пише Ню Йорк Ворлд-Телеґрем, є чимсь таким, що противиться ідеальній розвязці, бо тільки обєднання може дати силу й принести добробут цій маленькій країні з мішаним населенням. Це „злий компроміс", пише Ню Йорк Геральд Трибюн, проте „ще найліпший", на який люди можуть здобутись.

В подібному змислі, як видно з оглядів американської преси, пишуть теж й інші газети. Всі вони вважають пропозицію Комітету „компромісом", додаючи, що компроміс у цьому випадку є ще найкращою розвязкою, бо ідеальна розвязка цеї проблеми практично неможлива.

Таким чином загальна думка схиляється в цей бік, щоб цей компроміс затвердили Обєднані Держави, та щоб його прийняли, як жиди, так й араби. Попирають це ще одним дуже важним аргументом. Кажуть, що це є одинокий спосіб, яким можна при добрій волі обидвох сторін принести спокій Палестині та її населенню. Інакше, коли б лишилось по старому, чи розвязку відложено, кров буде далі ллятися і пристрасти піднімуться ще вище як у жидів, так і в арабів. Наслідком цього повстане така анархія і боротьба, яка принесе країні й населенню цілковиту руїну.

Є моменти, кажуть далі, коли навіть злий компроміс є добром, себто якщо без нього мае ллятись кров, а нарід руйнуватись. Тому саме дораджують тепер натиснути на крайні елементи серед жидів й арабів та їх виелімінувати, якщо вони будуть перешкодою в здійсненню компромісу. Теж кажуть, що ця компромісова розвязка можливо зразу нікого не вдоволить і боротьби не припинить, але згодом таки заставить розумніші голови думати, що ліпше її приняти, ніж продовжувати трагічну боротьбу.

Нам здається, що ще не скоро вирішиться практично доля Палестини, бо й це буде залежати в многому від розвязки інших міжнародніх конфліктів та миру в світі. Одначе компромісова пропозиція Комітету Обєднаних Держав виглядає нині за найліпшу розвязку. Тільки питання, хто переведе поділ Палестини. Британія, як виявляється, не дуже скора до цеї роботи, а дехто вже показує пальцем на Злучені Держави як таку „невтральну" державу, яка могла б ще найкраще вивязатись з цього завдання.

„Єднайтеся, бо загинете!"

Другий український духовник, який приїхав до Америки негайно після відїзду о. Івана Волянського до краю, тобто о. Константин Андрухович, був автором брошури „З життя Русинів в Америці". В останнім уступі цеї інтересної праці згадує автор про страйк робітників в однім з міст Нової Англії і про їх заклик до лучби для спільного діла. Він згадує про таблицю, яку несено підчас демонстранції. На ній був намальований змий, а під ним червоними буквами такі слова: „Єднайтеся, бо згинете!" Цей заклик лишив о. Андрухович наче в заповіті американським українцям. Мабуть тому, що він самий за свого побуту в Америці багато витерпів від незгоди між першими українськими імігрантами.

Після 50 літ з того часу українська громада в Америці стоїть перед конечністю обєднання своїх сил в далеко відмінних відносинах. Тепер не йде вже про лучбу одиниць, як це було за часів піонірського життя, а про обєднання груп з двох різних епох і світів: іде про збереження давної українсько-американської громади і свіжої української іміграції.

Колишня передвоєнна українська зарібкова іміграція і недавня політична іміграція з часів першої світової війни представляють уже неабиякий дорібок, як матеріяльний, так і духовий. Кожна американська родина українського роду це свого роду економічна одиниця. Як не батько-мати, то синдонька має якийсь матеріяльний маєток, чи то в реальностях, чи в грошах. Є між ними робітники, що мають уже набуте право в робітнях; є власники домів, фармів, своїх бизнесових підприємств, крамниць; є члени спілок, є працівники в бюрах, є учителі, адвокати, священики, є різного роду артисти й інші умові працівники. Це все є велетенський індивідуальний доробок, який, колиб його перемінити, на гріш, вартує сотні мільйонів. Вони духово обєднані в українській Церкві; мають братні допомогові організації („союзи"); мають громадські доми, парафіяльні школи, сиротинці, доми старців-вартости теж в мільйонах.

Є часописі, видавництва — в українській та в англійських мовах, є значне число студентів з великими аспіраціями, а є й завязок молодечих інтелектуальних організацій. Для порівнання вартости умових надбань з розмірно недавнім станом у минувшині, вистарчить пригадати таке: На протестаційнім вічу проти увязнення проф. Михайла Грушевського в Росії, уладженім в 1915 р. в залі Купер Юніон в Ню Йорку вічевий комітет не міг найти промовця в англійській мові і треба було запросити з промовою жидівського рабіна! Не було тоді кому подати новинки про віче до нюйорських щоденників! Порівнаймо теперішні часи, коли то повно українського роду молодих сил рветься до писання й виголошування промов — в англійській мові.

Де ж небезпека? Ось симптом: На місячних сходинах відділів допомогових організацій являються вже лише одиниці із старшого покоління, а молодь не вважає за потрібне приспособитися до майбутнього проводу в згаданих місцевих товариствах чи братствах. Що більше: молодь, коли й організується, йде окремо від старших, і ледви деякі батьки із української іміграції ще мають якийсь вплив на діяльність молоді. Коли б так не було допливу свіжої крови, в майбутності, то не можна навіть збагнути, в чиїх руках опиниться згаданий уже довголітній доробок колишніх імігрантів. Так само не можна певно передбачити, в яких розмірах піде праця для вйзволення українського народу, коли нове покоління піде само, без належної органічної злуки з свіжими силами, які прибувають тепер з української еміграції в Европі.

Ми згадували вже, що нова українська еміграція це третя фаза української іміграції в Америці. Вона прибуває в Америку то одинцем, то гуртами і розпливається по різних закутинах Злучених Держав. Між ними є багато цінних інтелектуальних сил, багато талантів, які можуть стати в пригоді нашій американсько-українській громаді, якщо вони з нею зіллються і будуть спільно продовжувати працю давнішої іміграції, творячи нові цінности.

Творити щось нове, не зважаючи на довголітні досвіди і витрачену енергію старшого покоління в таких справах, вважаємо недоцільним. Природа не знає скоків: Коли хто почне зо споду, мусить робити тісамі помилки, перебувати ті самі труднощі, що перебували колишні піоніри, з тією лише різницею, що все те буде приноровлене до нових відносин і до нової доби. Отже буде змарнований довголітній досвід, а також і доробок, а американське покоління українського роду у своїх змаганнях не буде мати користи з отих ідейних українських сил, які прибувають з Европи і хотіли б іти окремо та окремим шляхом. Коли б тепер настав поділ, то згодом може вийти таке, що хоч як нечисленна, в порівнанні з іншими, українська громада вАмериці, а буде ще розділена на дві мало з собою повязані частини, стару й нову іміграцію, хоч на ділі їх суспільні й політичні аспірації будуть, як можна надіятися, тотожні.

Крім цього, коли йде про уладження особистого життя та про економічні справи нової іміграції, то й тут повинен бути використаний досвід старої іміграції. Інакше змарнують непотрібно ідейні одиниці багато часу, пізнають ту правду, яку їм передають старші від них, а які ту правду, яка часом дуже гірка, спрактикували на власному життю.

Поділ на „стару" і „нову" іміграцію був би величезною витратою духових сил і матеріяльних засобів, коли брати під увагу цілість народнього життя, зате зі злиття обидвох верств може бути для цього життя тільки користь. Наші громади й організації потребують свіжих сил, що недавно були на рідних землях. Туди ці сили повинні спрямувати свої кроки. Оживлені новим духом старі організації дадуть скорше змогу повести в цілій Америці нову, плянову, широку працю, з новими силами і з новим розмахом. Це тепер така добра нагода, що ми її не сміємо втратити, якщо добро української справи нам дійсно на серці. Цього вимагає теж і наша будуччина в Америці!

Микола Чубатий.

Новий висланник московського патріярха

Дня 17. липня літаком зі Совєтської Росії прилетів в гостину до американських православних росіян митрополит Григорій, архієпископ новгородський та митрополит ленінградський як висланник патріярха московського Алексея. Як ціль своєї подорожі до Америки подав він потребу „духовно обєднати" православних росіян в Америці з православними в Совєтській Росії... Його місія не нова, бо він тільки продовжує переговори, які два роки тому розпочав був архиєпископ Алексей, теж висланник московського патріярха.

Архиєпископ Алексей виступав тоді дуже авторитетно та ставив як чужинець американським росіянам-горожанам такі вимоги, яких ніяка державна влада не стерпіла б. Домагався він, щоб православні росіяни в Америці присягали на льояльність для заграничної червоної влади на Кремлі. За патріяршим висланником потягнули в Америці передовсім два владики старий совєтофіл архиєпископ Венямин та дотепер від нікого незалежний епископ Адам Филипович. Домагання висланника патріяршого були такі нахабні та прямо провокуючі американську владу, що більшість владик на соборі російської православної церкви в Америці вирішила зберегти за американською російською церквою автономію, хоч засадничо не відказувалися поєднатися церковно з московським патріярхом. В той спосіб архиєпископ Алексей відїхав з нічим, полишаючи по собі та вивозячи до совєтської родини прикрі спомини. По його відїзді стали писати про нього не як висланника патріярха, але як агента НКВД.

Та мимо таких слухів переговори не пірвалися зовсім. Йшло тепер радше тільки про згоду патріярха на церковну автономію американських росіян та на розміри тої автономії. Саме для тих цілей приїхав митрополит л є н і н градський Григорій. Дивно, що приїхав він в незвичайні часи, коли з одного боку Совєтська Росія, відгороджена залізною заслоною, готовиться горячково до війни, а з другого боку по цілому світі йде зусилена комуністична пропаганда та совєтська шпіонажа з наставленням виразно ворожим до Америки. Річ природна, що в такий час „духовно поєднувати" американських громадян з російською православною церквою це справа доволі складна. Вона є навіть підозрілою, бо ж кожен знає, що зі Совєтів і миш не може висовгнутися без виразної апробати Кремля та без поручення такому висланникови якоїсь тайної політичної ролі. Це ствердив Віктор Кравченко у своїх зізнаннях перед конгресовою к о м і с і є ю. Він сказав, що ніякий висланник зі Совєтів не приїздить до Америки без поручень політичної праці або шпіонажі. На підставі інформацій так авторитетного джерела, можна сумніватись і щодо місії ленінградського митрополита Григорія. Його заходи релігійно обєднати американських росіян з православними совєтської Росії. Кремль розуміє інакше. Кремль хоче зорганізувати в Америці під позором релігійних та церковних справ фалянґу квіслінґів, яка в рішальний час стала б по стороні ворогів Америки. Тому саме перший висланник патріярха Алексея домагався у первісній пропозиції від американських православних росіян льояльности для Москви.

Це тимбільше замітне, що згідно з пресовими інформаціями останніх тижнів в Совєтах знов змагається безбожницька пропаганда, особливо серед молоді. Центральний Виконний Комітет Комсомолу видав недавно десять заповідей Комунізму для своїх членів, з яких всі незвичайно гостро атакують релігію, церкву та духовенство.

Як тепер погодити таку безбожницьку поставу Кремля з доставою для митрополита Григорія літака, яким він, як сам Молотов, летить прямо до Америки? Чи ж не в той спосіб, що інтерес кліки Політбюра вимагав якраз нині вислати митр. Григорія в таку серіозну хвилину до виразного противника Совєтів, до Америки.

Правда, митрополит російсько - американської церкви Теофіль зрозумів критичність положення та заявив, що з митрополитом Григорієм не хоче навіть говорити, одначе фактом є, що поза його плечима митрополит Григорій таки веде переговори не тільки з єпископами совєтофілами, але теж з іншими духовними. Тільки необмежена американська свобода може дозволити на такі лети висланника московського патріярха та Кремля в такі серіозні часи на територію Злучених Держав.

Це одна справа, але остає ще друга. Яке є відношення московської церковної єрархії, що втішається такою протекцією Кремля, до самого Кремля, до Політбюра та до всіх злочинів тої злочинної московської кліки. Та ж поступовання того одинокого в історії злочинного уряду є наругою над основами християнської моралі. Чи російська православна церква співпрацюючи з кремлінськими ватажками не бере теж моральної відповідальности за все це, що діється нині в Росії. Зовсім слушно запримітив з нагоди приїзду того совєтського духовника один американський часопис, що для світа інтересно знати, чи російські православні владики вже погоджують науку Христа з безбожницькими засадами марксізму.

Та остає ще одно важне питання. Російська православна церква таки репрезентує російське громадянство й то це, що не погоджується з комунізмом Кремля. Важне тепер, яка є співвідповідальність російського народу за злочини кліки на Кремлі. В американській пресі ми аж надто часто читаємо, що російський нарід не є відповідальний за злочини Політбюра та Сталіна. Чи можна так твердити зглядом факту, що російська православна церква, інституція хочби тільки легальної опозиції, стає на службу Кремля в переводженню його політичних плянів.

Пригадаймо собі тільки ролю московського патріярха в релігійних насиллях над сумлінням з а х і д н и х українців. Та ж це патріярх перший візвав західно - українських владик до подібної релігійної єдности з московською православною церквою, до якої нині американських громадян приїхав наклонювати митрополит Григорій. Доперва по тих патріярших напастях прийшла п р а ц я НКВД, арештування владик, духовенства та другі насилля над сумлінням мільйонів західних українців.

Хто проте відповідає за ці насилля: чи тільки Кремль чи також російська церква і російський нарід, що встановив патріярха Алексея своїм духовним провідником тай нині вважає його своїм церковним зверхником. Преціњ, відомо, що росіяни теж поза межами Совєтської Росії нині майже без вимку признали того ж патріярха своїм церковним зверхником тай з д е б і л ь ш а апробують його п о л і т и ч н у співпрацю з Кремлем аж до насилля над сумлінням мільйонів, що „радіють" величю зростаючої „Русской Родіни". Чи ці всі росіяни з невеликими вимками, отже й весь російський нарід, не переняли на себе моральної відповідальности за ту співпрацю найвищого духовного зверхника Росії з „Богом посланим" Йосифом Сталіном, як нерідко патріярх Москви любить повторювати при святочних зверненнях під адресою шефа крівавої кліки на Кремлі. Його репрезентанта має тепер поміж собою американська земля як гостя православних американських росіян. Осторожно з такими духовними гістьми!

ПЕТРО ХОРОЛ　　Права застережені.

НА ТЕРНОВИХ ДОРОГАХ СОВЄТСЬКИХ

21)

Одержавши добрі документи і лист до знайомого, що мав їх забрати, вони з кімнати не виходили і ніби щось ще хотіли. Запитав. Плутаючись, один з них сказав, що хотять мені подарувати ось — це......

Подали оздоблений фінський ніж, колишній „засіб виробництва".

Я поцілував їх, вони заплакали і з маленькою радістю діти пішли у широкий світ. Я більше їх не бачив.

„ЖИТИ СТАЛО КРАЩЕ, ЖИТИ СТАЛО ВЕСЕЛІШЕ"
(Сталін).

1937 рік був тяжкий. Норми виробітку були високі, а заробіток не забезпечував можливости існування. Краму не було. Так звані „крамниці комерційних цін"*) забирали місячний заробіток, даючи харчів на кілька днів. У цих крамницях ціни були значно вищі від так званих нормованих.

Указ президії Верховної Ради про звільнення прогульників і за запізнення на роботу, робітництво масово використовувало як засіб позбутись роботи. Масами кидали роботу і працювали, хто міг дома. Багато пішло з промисловости, шукаючи „довгих рублів",**) у мандрівку.

Коли НКВД ким цікавилось — запізнювались на роботу і на законній підставі зникали з його очей. Цехи підприємств а часто цілі підприємства, за браком робочої сили, працювали з перебоями. За півроку став помітним глибокий розклад у промисловости й усьому господарстві.

Уряд опамятався і „для зміцнення трудової дисципліни" всіх робітників і службовців було прикріплено до підприємств і установ, кого де застав указ, без права переходу на інше місце. Карались і спізнення на роботу: спершe до 20 хвилин — догана, вдруге — догана з попередженням, третє каралось, як спізнення понад 20 хвилин. За перше спізнення понад 20 хв. — до 6 місяців, а за друге — до 1 року вязниці.

За утаювання спізнень та прогулів новий указ передбачав — для керівників установ та підприємств — від 3 до 5 років вязниці.

Суддів зобовязано розглядати такі справи протягом 3 днів від часу одержання повідомлення. Участь свідків і засідателів на суді не була обовязковою. Справу дозволено розглядати навіть у неприсутності підсудного.

Заробіток суддям було встановлено залежно від кількости розглянутих справ. Нагляд за виконанням указу було доручено найвищому прокуророві СРСР. Указ було передано по радіо й того ж дня місцеві партійні організації скликали численні мітинги. На них багато й довго говорили про любов та турботи уряду за громадянами й навпаки, вихваляли мудрусть керованої комуністичною партією влади і т. д. і т. д. Робітники мовчали, знаючи як небезпечно висловлювати свою думку.

ПІСЛЯ УКАЗУ.

Минув місяць. Заступник директора консервного комбінату для найму й звільнення робітників, — П. Косолапов — скликав нараду начальників відділів та управлінь. На черзі — звіт сімох начальників більших цехів та управлінь, про трудову дисципліну та виконання указу.

Першим звітував начальник томатного цеху:

Робітників 720, порушень указу 107, судилось 68, увязнено 36, оштрофовано 32.

Після нього — начальник свино-горохового цеху.

Робітників 320, порушень указу 74, увязнено 17, оштрафовано 19. Такого же змісту була і третя інформація, лише з іншими цифрами. Четверта моя. — Робітників 580, порушень указу і стягнень не було.

(Дальше буде).

*) Ці крамниці були державні і прибутки йшли на поповенення державного бюджету. Ціни в них встановлювались завжди у кілька разів вищі, як так звані ціни державні, хоч загалом теж високі. За відсутністю краму на ринку, населення було змушене купувати у крамницях комерційних. Прикладом можуть бути ціни на хліб. Порядком обовязкової хлібоздачі населення мало здавати пшеницю по 6 копійок за кілограм, а хліб білий з тієї пшениці купувало в державних крамницях по 4 карб. 10 коп. за кілограм. Приватня торгівля хлібом та борошном каралася, а після дозволу торгівлі плани здачі були підвищені так, що для продажу населення майже не мало хліба. Ціни на крам промисловий були ще вищі. Виробництво черевиків державі коштувало від 6 до 6 карб. 70 коп., а продавались по 155—240 карб., цукор пісок собівартість 24 коп., а продажна ціна 3 карб. 59 коп. Цей же самий крам за кордон продавано по цінам нижчим від собівартости.

**) Так звався кращий заробіток, вища оплата.

В. Немирович.

ВОЛОДИМИР ВЕЛИКИЙ

Історія України знає багато видатних людей, які своєю діяльністю прислужилися розвиткові й піднесенню батьківщини. Вони викликають у нас подив і вдячність, любов і пошану.

Минає час, проходять віки, але память про цих людей не зникає. Слава про діячів сивої давнини, про їхні дії і вчинки не затьмарюється невблаганним часом. Любов до них говорить у серцях вдячних нащадків все тим же яскравим невгасимим вогнем.

Багато уславлених людей знає наша історія. У Пантеоні невмирущих діячів України однією з найчільніших постатей є Володимир Великий, творець і організатор першої держави українського народу, річниця з дня смерти якого минула 28-го липня. Володимир — один із перших князів могутньої Київської держави, ба, як її це називають, Київської Руси, блискучий полководець і визначний політик, талановитий дипломат, реформатор, що сяйвом віри Христової освітив землю українську і всю Східню Европу.

У IX. ст. в Подніпрові і прилеглих до нього областях виникла могутня українська Київська держава. Складалася вона з українських, а також інших словянських племен і народів Східньої Европи. Наприкінці IX. ст. ця держава дійшла такої сили й могутности, що всі сусідні народи мусіли зважати на неї, як на першорядну політичну силу.

За князювання Володимира Великого (976-1015 рр.) Київська держава була найсильнішою в Східній Европі. Найвищий розквіт її повязаний з діяльністю Володимира. Під його владою опинилася величезна територія. На заході межі його влади сягали до Кракова й Прусії, на півночі — до Балтицького і Білого морів, на сході — до Волги і на півдні — до Криму й Кавказу.

Виникла й розвивалася Київська держава в безнастанній боротьбі з ворогами.

Україна першою спримала удари кочового Сходу, своїми грудьми боронила Західню Европу. Боротьба з степовими напасниками була основним завданням київських князів. За часів Володимира боротьба її степом набула кульмінаційного вершка: дика й войовнича печенізька орда ра-у-раз нападала на київські землі. Протягом всього князювання Володимир невтомно боровся з ордою. Він насипав високі вали на кордонах держави, будував укріплені міста над річками Стугною, Сеймом, Трубежем, Сулою, заселяв прикордоння людьми.

Боротьба із степом відбирала всі сили народу, — в ній одна з причин пізнішої відсталости України від держав Західньої Европи. У X. ст. Україна не була відсталою країною. Вона йшла попереду багатьох европейських народів. Вона тільки пізніше, через особливі умови, що в них потрапила наша країна, взявши на себе основний тягар боротьби із Сходом, відстала від Західньої Европи.

Ставши великим князем Київським, Володимир обєднав під своєю владою всі землі, успадковані від свого батька Святослава Завойовника. 982 року він звільняє від поляків загарбану ними Галичину й Волинь, приєднує також українські міста Перемишль і Червень (Забужжя). Провадячи війну з литовським племенем ятвегів, він поширює межі держави до берегів Балтицького моря. Водночас князь дбає про зміцнення звязків між окремими частинами держави, змінюючи систему управління.

Володимир не обмежувався традиційною політикою Київських князів — поширенням кордонів і обкладенням даниною підлеглого населення. Як і його батько Святослав, він бере участь у европейських справах того часу, підтримує складні міжнародні відносини. Географічне становище Київської держави на великих річкових шляхах, які зеднували Дніпром Балтицьке море з Чорним морем, а Волгою з Каспійським морем, визначало її політичні звязки: на півдні з Візантією, на Сході з Хозарським каганатом і на півночі з Скандинавією. Проте найважливішими були звязки з Візантійською імперією.

Як видатний державний діяч, Володимир зрозумів, яким важливим заходом обєднання його імперії буде християнська релігія з її пишною обрядовістю, викінченими формами, освіченим і добре організованим духівництвом, з щільно повязаними з християнством книжністю, освітою, мистецтвом. Державна релігія на Україні, як і по інших країнах, буде вірним помічником політичної влади, всіляко сприятиме зміцненню Київської держави. З цього погляду Володимир вирішив духово наблизити свою державу до Візантії, прикрасити її блиском і величчю візантійської релігії і культури.

„Шукаючи заходів для зміцнення державного організму і своєї влади над ним, Володимир, очевидно, вирішив звернутися до Візантії. Візантія і її столиця Константинопіль, або новий Рим, як його називали, був у той час в очах тодішнього світу вінцем культури, слави, могутности, подібно до того, як раніше ним була столиця римських імператорів. Різні творці нових держав, які виникали в той час, намагалися осяяти себе і свою владу блиском і славою цього світового світильника і для цього поріднитися з візантійським імператорським домом" (М. Грушевський). Поріднитися з візантійським імператором прагнули, як і Володимир, володарі багатьох европейських держав. Але константинопільський уряд ухилився від цього, бо візантійці вважали шлюб їхніх царівен з варварами за нерівний.

Щоб досягти шлюбу, Володимир використав критичне становище імперії. Проти неї повстали болгари. Візантійський імператор Василь II. довго зазнавав невдач у цій війні. Особливо скрутним стало становище імператора, коли 987 року проти візантійців повстав у Малій Азії талановитий полководець Варда Фока. Імператор мусів удатися по військову допомогу до Києва. За це Володимирові була обіцяна рука царівни Анни. З свого боку князь зобвязався хреститися і запровадити християнство у своїй державі.

Коли надіслане Володимиром військо придушило повстання Варди Фоки і для імперії минула небезпека, віроломні візантійці відмовилися виконати обіцянку про шлюб Володимира й Анни. Щоб примусити Візантію виконати договір, Володимир пішов війною на її кримські володіння, обложив фортецю Корсунь (Херсонес). Через кілька місяців впала фортеця, а з нею й усе кримське узбережжя опинилось під владою князя. Це примусило Василя II. погодитися на шлюб Анна й Володимира, який відбувся в Корсуні. Там же, очевидно, відбулося і хрещення князя. Шлюбний звязок Володимира з імператорським домом ніяк не можна вважати за васальну залежність Київської держави від Візантії. Володимир, як і його син Ярослав, був незалежний від Константинополя.

Запровадження християнства на Україні, дату якого літопис відносить до 988 року, мало величезне політичне й культурне значення. Разом з новою релігією були запозичені елементи візантійської культури й освіти. Вже за Володимира почалося широке будівництво церков, манастирів і організація шкіл при них. Володимирові належить побудова уславленої Десятинної церкви у Києві, на утримання якої він віддавав десяту частину прибутків. З Греції і Болгарії князь запрошує священиків і єпископів, архітекторів, художників, майстрів. З грецької землі на Україну привозять образи, книги. Разом з християнством прийшла на Україну письменність. Церкви й манастирі стають осередком освітньо-культурного життя, тут складаються літописи — основне джерело наших відомостей про цей період історії українського народу, перекладаються давньословянською мовою релігійні книжки.

Різні землі й племена київської держави, раніше обєднані лише політичною владою князя, після хрещення Руси єднають релігійні й культурні звязки.

Після запровадження християнства зросла міжнародня вага Київської держави. Київ налагоджує зносини не тільки з Візантією, а також із католицькими державами Заходу, як рівний повноправний член християнської громади.

Політичні звязки Києва зміцнюються шлюбними союзами. Польський король Казимір був одружений з дочкою київського князя Марією. Молодша дочка Ярослава, сина Володимирового, була одружена з угорським королем Андрієм, старша Лизавета — з уславленим норвезьким королем Геральдом Гардрада. Ще одна дочка Ярослава — Анна вийшла заміж за французького короля Генріха І.

Важко збагнути і пізнати все значення Володимира Великого, в якому втілювались усі найкращі риси української вдачі.

В памяті народу назавжди залишилася постать Володимира, як великого і розумного організатора могутньої української імперії, найдавнішого осередку українського державного життя.

(„Українські Вісті").

З українського життя в Канаді

СВЯТО УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ І ПІСНІ.

Концерт Вищих Освітніх Курсів Осередку Української Культури і Освіти, що відбувся у Винипегу 27. серпня 1947 р., в театрі „Плейгауз".

(Надіслане з Канади).

Вже наперед українці Винипегу і околиць, а деякі — з дуже далеких околиць, знали, що їх чекає велике свято пісні. Осередок Української Культури і Освіти здобув собі таке місце довіря, що всі були певні, що почують і побачать щось надзвичайне... Імя б. п. проф. О. Кошиця вітає над Осередком, імя пані Тетяни Кошиць служить продовженням славного початку.

Але всі рожеві сподівання були перевищені надзвичайним і виключним успіхом!

Театр був заповнений по береги вже на час піднесення завіси. Публика репрезентувала дійсно „Соборну Україну" — були там люди різних угруповань, різних церков, різного стану. Було багато не-українців, які вже причилися концертами Кошиця не тільки любити, а й поважати українське вокальне мистецтво.

Це було як би український „Селебриті" — концерт, хоч був це лише виступ слухачів курсів, юної і безжурної української молоді Канади і — трохи — Америки.

Яка ж ця українська молодь, дівчата і юнаки, має бути щаслива і горда, вдоволена і надхнена зі своєї блискучої мистецької праці, зі свого кольосального успіху. Бо успіх був такий, що кожний і кожна, що виходили з театру по концерті, були зачаровані, як би в якійсь чудовій казці!

Чому ж це так? — А тому, що все, що було експоновано на концерті, було обібрано, приготовлено, викінчено не лише руками найкращих майстрів мистецтва — керовників, але й з глибоким почуттям відповідальности перед українською **культурою**, перед молодим **українським поколінням**, якому треба давати найліпшу і найцінніщу основу для дальшої української служби, а не легковажну забавку, та відповідальности перед **загальним** канадійським (а воно значить — і світовим) **суспільством**, перед яким треба завойовувати відповідне місце для нашого народу і для нас.

Концерт Вищих Освітних Курсів ОУКО — це **зразок** для всіх, як треба виступати на широкій сцені і як треба виховувати українську молодь на полі мистецтва.

Коли піднеслася театральна завіса перед глядачами відкрилася чарівна, незабутня картина: Сто двадцять хористок і хористів, як молодий барвистий сад, в цвіту і під ясним сонцем. Такі гарні вбрання, і таке сонячне освітлення. Кожна дівчина була, як живий малюнок, бо її убрання було викінчено під мистецьким доглядом і допомогою пані Т. Кошиць: нічого псевдо-українського, нічого „нахапаного" — стильно, з глибоким смаком, прекрасно.

Пані Т. Кошиць диригувала першою частиною концерту. Коли вона, під грім оплесків, вийшла на свій „пєдестал", весь хор перетворився в одне ціле, в один великий музичний інструмент. Всі очі до неї, і коли її рука зробила перший рух, ми почули таку бездоганну гармонію молодих голосів, таку глибину чуття у співі і таку делікатність у технічному виконанню за змістом і духом пісні, яких рідко можна почути від найкращих, досвідчених співаків. Співали дві колядки і вінок „Веснянок" (Лисенка), а люди хотіли б, щоб співали всі колядки і всі „Веснянки", бо насолода слухання була надто велика.

Пані Кошиць піднесли букет розкішних рож, а нам здавалося в той час, що сам проф. Кошиць невидимо цілує руку своїй дружині за часть і славу української пісні, що вона гідно підтримала. Лише сама диригентка та хористки і хористи знають, скільки праці, труду, терпіння вкладено за той короткий час, щоб досягнути того, що осягнено. Виконання було таке добре, що наближувалось до границі виконання Кошицевого. За працю, труд, терпіння і любов хористки і хористи мають тепер найвищу нагороду. Свій успіх, який не забудеться на ціле їх життя!

Далі хором диригували по черзі шість курсантів — молодих диригентів: дві дівчини і чотири юнаки. Диригували вони з певністю і вірою в себе і своїх співачок і співаків. Ту певність і віру в себе дав їм д-р П. Маценко — їх вихователь і учитель. Вони можуть бути горді зі свого учителя, а він з них: всі мали першоклясний успіх. Коли навіть студент Адам Юзва дирингував колядкою про те, як „Святі сиділи, каміння били", то ми й те йому простили, що він посадив і святих за таку тяжку працю, бо ті святі з того каміння церкву будували. В цьому виспівувалась українська народня філософія великої Божественно-евангельської простоти. Філософія такої глибини і такої високої моральної вартости, до якої рідко який нарід дійшов. Це філософія надзвичайної близости людини до Бога, спільности Божої і людської праці, філософія добра і любови. Релігійний ідеалізм українського народу. Церква, храм його великої душі.

І молоді хористки і хористи тяжкий камінь били доки збудували свою „церкву" співу, свій концерт. І ця їх „церква" най зістане в їх серцях на ціле їх життя.

Всі юнаки дирингували добре і заслуговують на безумовну похвалу а дівчатам, в додаток до похвали за добре диригування, треба уділити ще окреме признання — це за їх дівочу граціозність, з якою вони виконували свої функції маестрів. Дивитися на них було надзвичайно мило для українського ока і серця.

Не-співоча частина концерту, це були танки. До них не ставимо таких вимог, як до співу, бо вони не є спеціяльним завданням ні курсів, ні в програмі концерту. Одначе, авдиторії вони дали також велике задоволення.

Новим було на програмі те, що Мартин Сініцький, новий канадієць, який щойно прибув з українських таборів в Німеччині, а на курсах був лектором про українську архитектуру і разом з тим інструктором одного з відділів танків, приготовив виступ танцюристів з комічними танками. Правда перший танок „Трембіта", який виконав П. Марунчак, був клясичного характеру. Другий „Гречаники" настільно комічний, що вся авдиторія вмирала зо сміху. Третій — „Гульвіси" — був, так мовити, „космополітичним" і строгі сторонники лише клясики в українських виступах могли бути не задоволені. Але в тій пропозиції, як цей танок було дано, він був до речі і ще один раз підкреслив великі спосібности української молоді. Це був танок більш балетного характеру, і автор цих рядків був певний, що п. Сініцький випозичив з якогось балета танцюристів не-українців, до того виконання було добрим. Одначе виявилось, що танцюристкою була студентка курсів панна Леся Трач з Ванкувера і студент Петро Маринчак з Монтреалу, і що їх балетні здібності розвинуто протягом короткого часу курсів.

Іншою групою танцюристів керував п. Петро Гладун, інструктор курсів. Він дав „Верховину", „Аркан" і „Метелицю". Як звичайно у п. Гладуна, все було добре, але „Аркан" вимагав більшого часу на підготовку, а технічний недогляд був в „Метелиці", де дівчата були босоножки, коли мусіли бути обутими, бо то ж „Метелиця" (зима).

Нарешті друга половина програми — це була опера М. Лисенка „Ноктюрн" в пошану до великого українського композитора. Це трудна річ, і можливо припустити, що для молодечого концерту може було б ліпшим її не пробувати. Вона вимагає добрих сольових голосів, досвіду співаків, декорацій, доброї орхестри, великих видатків.. Без того ризикованим є виступати перед широким світом. Одначе д-р П. Маценко взяв цю ризику, і хоч може бути критикований строгими музичними спеціялістами, але у нас він знаходить повне оправдання. Чому?

Треба було і студентам, і слухачам, і тій самій широкій поза-українській публиці показати, що українське музично-вокальне мистецтво має також і такі твори композиційні, до яких треба великих модерних мужчин і співаків. Завдання це, правда, є невдячним, бо і наша авдиторія не є звикла до таких річей і та чужа публика не завжди дасть собі звіт, що виконавцями є молоді курсанти.

В „Ноктюрні" брала участь пані Боднар В., з Ріджайни, з сильним і дуже гарним голосом, повним щирости і почуття. Її спів був бездоганним. Інші учасники: панни Бойчук, Сонун, Семенюк і Команишин і п. І. Філь старалися в своїх ролях досягнути загального успіху, як і оркестра, в міру невеликих своїх сил, виконувала своє завдання. Але в цілому постановка вийшла як шкільна спроба, і як така цілком задовольняюча.

Та коли оглянути знову весь цілий концерт, то він був дійсним Святом Української Молоді і Пісні. Він був зразком для всіх як треба старатися у виступах зукраїнським силами перд ширшим світом і як треба виховувати молодь, **нашу будучність**.

Безумовно, що і Вищі Освітні Курси, які обслуговувалися старанно підобраними авторітетними лекторами, що, в свою чергу, працювали не за заробіток, а з любови до української справи, є таким самим зразком, **як треба улаштовувати курси**.

Як жаль, що лише 70 молодих дівчат і юнаків було на курсах, як жаль!

Курсів треба для соток, тисячів. Але добрих курсів, таких як ці.

Знаємо, що курси улаштовуються лише в Канаді і певне число слухачів прибуває з різних кінців Америки. А в Америці?

Америко! Америко!... Чи невже ж не спроможешся на такі курси?

А що ж скажуть нащадки?

Хіба не жаль, щоб така талановита українська молодь, як ця, що тут на курсах віднаходить своє гаряче, любовне українське серце, марно губилася серед американських „ковбоїв"?

Мусимо сказати, що велика заслуга перед українським народом є тих, хто спромігся на створення Осередку Української Культури і Освіти і хто спромагається на що-річне організування і переведення Вищих Курсів. Тяжка праця, журба, турботи, відмовлення від своїх власних потреб — от що лежить в основі цієї служби українського народові. В першу чергу признання належить Голові Осередку інж. В. Коссареві, потім його керовникові д-ру П. Маценкові і всім тим, що з ними. Українське громадянство, без різниці церков і партій, має стати широкою підпорою Осередку і допомоги перетворити Вищі Курси на Вищу Українську Школу.

Д-р М. І. Мандрика.

Заплутана система.

ТАСС подав через хвилі етеру, а згодом — дня 6 липня — надруковано було в „Правді" та інших советських органах коротку статтю п. з. „В Верховном суде СССР".

І що ж діється в верховному суді СССР?

Виявляється, що суди на місцях, та й сам „верховний суд" СССР стали перед надзвичайно складним питанням. При полагоджуванні справ повороту боргів колгоспам, боргів, що виникли в наслідок закупок „государстенних учреждений, предприятий и общественних и кооперативних организаций", суди та урядові установи на місцях не знають, за якими цінами боржники мають сплачувати свою залеглість. „Правда" з 6. 7. ц.р.: подає: „Практика показує, що місцеві суди по-різному визначають вартість забраного колхозам майна. В одних випадках вони визначають втрати колгоспів, виходячи із середньоринкових цін на сільсько-господарські продукти, фураж та скот, а в інших — із заготівельних, закупочних і відступних цін".

І верховний суд СССР дав такі настанови:

„У всіх випадках, коли сільсько - господарські продукти, скот та інше колгоспне майно передавалися окремим людям в порушенням уставу сільсько-господарської артілі, вартість цього майна треба встановляти на середньо-риночні ціни, які діють у даній місцевості в день подання скарги в суд.. У тих випадках, коли сільсько-господарські продукти, скот та інше майно передавались на основі договору про купівлю-продаж, суди мають провірити законність даного акту. У випадку признання його недійсним, вони повинні зобовязати — або повернути колгоспам продукти в натурі, або оплатити ріжницю між договірною та риночною ціною. Порядок вирівняння заборгованости державних установ, підприємств та суспільних організацій має бути такий: коли продукти, фураж, або скот одержано з умовою повернення їх у натурі, або одержано їх незаконно, без оплати, суд своїм рішенням має зобовязати сторону повернути все, що було одержано в натурі та точно встановити речинці повернення. При цілковитій неспроможності повернути в натурі, треба колгоспне майно повертати за середньо-риночними цінами..."

Отже, з цього рішення випливає ясно, що „соціялістична держава" сама купує дешево, а споживачі мусять платити за продукти далеко дорожче. З нього випливає ясно теж і те, що „плянова соціялістична господарка" виставляє селян на експлуатацію різним свавільним установам та особом. Кожний купує для себе, і на цьому найбільше терпить селянин. І ці закупи були однією з поважних причин голоду на Україні в 1947 році.

Таке безправя та хаос панують у тотальній пляновій соціялістичній господарці. А що буде, коли прийде ера большевицького комунізму?..

Урожай великий, але хліба буде мало... ....

(-Д-). За винятком західніх теренів України, у всьому СССР, а зокрема на Україні цього року урожай добрий. Проте, хліба й далі буде замало, щоб задовольнити всі потреби. Зокрема, коли взяти під увагу те, що Кремль дав наказ зробити великі резерви, є всі дані думати, що півголодний стан населення триватиме далі.

Основною причиною недостачі хліба буде те, що урожай буде змарнований. Дефектів у зборі, перевозі й магазинуванні не може приховати навіть советська преса. Ось що *пишеться про жнива*:

„В колхозі „Большевик" — 1332 гектари колосових, а скошено в перші дні збору тільки 350 гектарів. Два комбайни за сім днів зібрали тільки 156 гектарів. Через простої втрачається кожного дня 3-4 години, а коштом часу наступає втрата урожаю. Ячмінь уже переспіває. Пшениця вже повністю дозріла, але до жнив комбайни ще не приступали. А загально відомо, що спізнення косовиці тієї культури на один день веде до втрати 2-3 пудів з гектара...

Комбайн Василя Воротникова збирає ячмінь. Висота зрізу нормально, але частина зерна йде в солому та в полову. Виявляється, що погано вмонтовано молотильний апарат...

На комбайні є зерноуловитель. Він збирає 15-20 кілограмів із кожного гектара. Але от зерноуловитель очищають і... висипають зерно просто на землю. Мовляв — пізніше зберемо! Але „пізніше" забувають, і зерно залишається на полі.

Хліб із збірника пересипається на ходу і вітер роздуває його з розвантажувальної площадки на землю. На це ніхто не звертає уваги. Збірник уже навантажений, а до нього висипають ще один мішок, і ячмінь через вінця сиплеться на землю... Проходимо далі ще одну „пробу" — 70 колосків на один квадратний метр. Поле засіяне колоссям..

Багато хліба втрачається через несумлінне вязання снопів та складання їх... При вязанні снопів і складанні їх у копи, ламається й нищиться колосся, а зерно висипається на землю.

Є втрати й на токах цього колгоспу. Токи, насамперед, малі. На них важко помістити та просушити зерно, яке приходить. Частина хліба попадає за „границю" в траву...

Великі втрати зерна також в інших районах Усть-Лабинського району. В артілі „Комінтерн" комбайн збирає, жнучи високо, і частина колосся, а місцями — цілі купи залишаються незрізані. За підрахунком, на кожному гектарі втрачається не менш, як 5 пудів хліба".

Все це пише „Правда" за 2. липня 1947 р. від власного кореспондента на Кубані. Але на цьому не кінчається ще доля зібраного хліба. Він ще мусить далі мандрувати у советській системі, щоб потрапити до споживача. Тоді приходить транспорт, який теж має свої хиби. Тут щойно починається критика начальника полудневозахідньої округи шляхів. Товариш Кривоніс „дав розпорядження про прискорення виробництва сушильних площадок, технічну перевірку вагонів, які є в запасі, і наказв здійснити завдання про ремонт критих вагонів. За недобросумлінне ставлення до організації ремонту вагонів, начальникові служби полудневозахідньої залізниці тов. Васьковському дано сувору догану. Начальник загонної служби Ковельської залізниці підданий адміністраційній карі. („Правда", 5. 7. 1947 року).

А наслідок тих заходів такий, що вагонів є мало, та що більшість із них некриті, або з щілинами, і через них протікає дощ та гноїть збіжжя. Але й на цьому не кінчається клопіт. Склади на збіжжя ще не готові. Про це говорить „Правда" з 7 липня 1947 р.:

„Будова зачатієвського й каранського елеватора, що його веде трест „Укразатотстрой", іде незвичайно поволі. Не все в порядку з ремонтом підіздів до елеваторів і приміщень для зберігання збіжжя в глибинних пунктах.

В глибинних пунктах тельманівського району треба цього року помістити 11 тисяч тон збіжжя, а приміщення приготовлено лише для половини тієї кількости. В Артемівському й Славянському районах до 25-го червня не був підготовлений ні один глибинний склад. Є недоліки в тих складах, які вважається за підготовлені..."

І в наслідок браку підготовки відповідних приміщень, уже сьогодні збіжжя лежить, як і лежало в інші роки, на купах під відкритим небом і... загниває.

А загальний наслідок буде такий, що не буде збіжжя. Не буде, хоч Дося Шапула вязати снопи буде. Шапула буде вязати два рази стільки, як вяже сьогодні. Буде пропадати врожай, буде гинути готовий хліб у лябіринтах хворої советської системи. Буде пропадати хліб на полі тому, що селянин неінтересований його збором, бо і земля не його, і весь хліб забере держава. Не буде хліба тому, що він пропаде на довгому шляху важкої, безініціятивної советської бюрократії...



„БЕРЛІН ЕКСПРЕС".—Так буде називатись нова посоєнна американська фільма, яку здійматимуть на місці, в Німеччині. Вояки братимуть участь у фільмі. Картина представляє фільмову артистку, Мерл Оберн, яка розмовляє з британійським майором і американським вояком.

Шукають своїх рідних

УВАГА: Пишучи до Укр. Допом. Комітету, просимо зпочатку листа подати, в якій групі і під яким числом є дана особа.

ГРУПА — ЛИСТИ ДО:

10,986 Кліш Катерини і Марії від Кліш Теофіля з с. Цитуля (Ярослав).

10,987 Мурий Власа з с. Зелений Ріг (Умань) від Кравець Антона.

10,988 Павлик-Райл Матильди з Богородчан від Білецька-Гевінер Єлисавети.

10,989 До рідних і знакомих від Терепа Івана з с. Скварява (Золочів).

10,990 Слободян Івана з с. Глібів, Ковальчук Евгена з с. Іванівка (Теребовля), Палій Миколи від Грицина Казимира.

10,991 Цимбалко Дмитра і Еви, Шульц Анни, Левіц Анастазії, Олешко Пилипа з с. Поздяч (Перемишль) від Роман Івана.

10,992 Губчицький Юрка з с. Тлусте (Тернопіль) від Клочан Івана.

10,993 Кузик Дмитра з Поморян від Зеленяк Івана з Ярослава.

10,994 Костцій Марії з с. Поки (Збараж) від Паздрій Евгенії.

10,995 Лебіщак від д-ра Кашубинський Василя.

10,996 Яцусь Василя з с. Ляцьке (Добромиль) від Яцусь Степана.

10,997 Кіриляк Емілії з Перемишля від сестри Ґутова.

10,998 Шудрак з Кремінця (Волинь) від Шудрак Зоні.

10,999 Баштан Василя з с. Корнова (Бесарабія) від Баштан-Попушой Гриця.

11,000 Бернатович Івана від Фулавка Івана з Боснії.

11,001 Скоробогатий Миколи, Андрія і Павлини від Тесля Каролини (Куровецька) з с. Оліїв (Зборів)

11,002 Якосєвич Катерини (Огроднік) з с. Голодівка (Рудки) від Огроднік Софії (Слюсанс).

11,003 Просять о афідевіти: Грозний Віктор, Копців Іван і Бойченко Олександер, всі самітні хлібороби в літах 22, 35 і 37.

11,004 Щомак Миколи від Кушнір Миколи з с. Турочки (Турка).

11,005 Горішний Федора, Івана і Григорія з с. Трудовач (Гологірки) від Горішний Петра.

11,006 Просить о афідевіт: Стефанюк Іван з с. Юськовичі (Золочів), літ 40, кравець, з женою з дому Жмінка з с. Стрептів (Камінка Струмилова).

По інформації писати до:
United Ukrainian American Relief Committee
P. O. Box 1661, Philadelphia 5, Pa.

В запитах просимо конечно подавати групу і число.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

В. Г. — Витинок з американської газети одержали. Буде використане в „Свободі" та в „Віклі". Добра робота! Бажаємо дальших успіхів. Доклади для американців тепер дуже пожадані, зокрема на таку актуальну тему, яку Ви порушили. Коби тільки було в пресі більше згадки про Україну та її ролю в боротьбі з большевицькою небезпекою. Про видання, які згадуєте, ми теж думаємо. Дещо вже підготоване, але які є трудноші, самі добре знаєте, бо про них згадуєте. Оголошення *помістимо*.

А. Г., Отава. — Витинок одержали, дякуємо. Згадку про українців використаємо. Ми Вам дуже вдячні за цього роду допомогу газеті. Коби тільки було в нас більше таких людей, що дбали б про такі речі, то й часописи були б цікавіші.

Толідо, Огайо. — В звіті Зл. У. А. Д. Комітету має бути по $2: І. Кульматицький, М. Блясецький, І. Лоняк.

о. А. К. — Про те, що написав Джан Фишер у своїй останній книжці про українців ми вже згадували кількома наворотами. „Капірайт" дає змогу зацитувати дуже мало, тому ці, що цікаві довідатись більше, мусять читати книжку. Деякі часописи, як от у Вашім місті, передруковують цілі уступи, або й цілу книжку в скороченні, але за це платять видавцям. Витинок, який Ви переслали — за що щиро дякуємо — містить передрук цілого уступу про українців. Це дуже цікаве про українців як людей західньої культури, гостинних, трудящих і приятелів Америки.

К. В. — Про цю литовку з Італії було в американських газетах. Подамо в новинці.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ШІКАҐО, ІЛЛ. — Квартальні збори Сестр. Благовіщення, від. 125 відбудуться в неділю, 14. вересня в год. 1. пополудні, в церковній гали св. О. Николая. — Іванка Подола, секр.

ШІКАҐО, ІЛЛ. — Бр. св. Юрія від. 379, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться 14. вересня, в годині 12:30 зполудня, в домі Відділів У. Н. Союзу, 84' Н. Вестерн Еве. Просимо всіх членів прийти на збори на час. — За уряд Г. Бобик, предс.; М. Фединський кас.; В. Пилипів, секр.

ДІТРОЙТ, МИШ. — Тов. ім. Івана Франка, від. 146, повідомляє, що збори відбудуться в неділю, 14. вересня, в год. 1. пополудні, в У. А О., 2965 Карпендер ул. Просимо всіх членів прийти на ці збори і сповнити свій обовязок. Кожний член отримав зазив від У. Н. Союзу в справі організування нових членів, тиж просимо відкликнутися на цей зазив і привести на збори своїх знайомих, що ще не є членами У. Н. Союзу, і вписати свої діти та внуки в члени. — За уряд: П. Андрушків, секр.

РАЧЕСТЕР, Н. Й. — Місячні збори Тов. у Н. Дому, від. 316, відбудуться в четвер, 11. вересня, в годині 8. ввечір, в Тов. Домі, 831 Джозеф Ев. Просимо всіх членів прийти на означений час. — Н. Кучмій, гол.; М. Пархута, фін. секр.; П. Ковтун, кас.; В. Іванців, рек. секр.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

Дня 1. вересня 1947 року померла у 82. році життя

ОЛЕНА ГОЛОД

члениця Бр. св. Арх. Михаїла від. 198 У. Н. Союзу.

Покійна походила з села Ждиня, пов. Сянок, Зах. Україна. Полишила в смутку 2 дочки, 5 внуків і 1 правнука. Була членицею У. Н. Союзу 40 років.

Похорон відбувся 4. вересня з римо-катол. церкви в Порт Джервіс. — В. Ї я П.!

А. Сидор, секр.

Кожний, хто бажає, щоби прислане ним оголошення **пошукувань родини і знайомих різних скитальників** було поміщене у „Свободі" **безплатно,** хай вишле таке оголошення впрост до
UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE,
P. O. BOX 1661, PHILADELPHIA 5, PA.

Хто бажає, щоби прислане ним оголошення було **поміщене, раз або більше разів, окремо, як платне,** то хай **разом з оголошенням пришле гроші. Одноразове** оголошення, розміру 1½ цаля в одній колюмні, коштує $1.00.

Адм. „Свободи".

ТАРЗАН, ч. 1681. Бій у нетрах.



Коли старовинний лук зломився в руках Тарзана, Зорг заревів з радости.



Одначе войовник не рахувався з хитрощами пана джунглів.



Тарзан прикучнув на землі наче кіт...



...саме тоді, коли Зорг підняв з розмахом вгору свій дручок.